Bijlage 1 – alternatieve opties vergoeden schade expertise
Hieronder volgen op hoofdlijnen een opsomming van de andere mogelijke scenario's voor het voorbaat vergoeden van schade expertise in de hersteloperatie.

Varianten met één op één bijstand van ouders

1. **Subsidieregeling voor inzet letselschadeadvocaten**, georganiseerd via de Raad voor de Rechtsbijstand (RvR).
   Voordelen: organisatie en kwaliteitscontrole ligt bij de Raad, werkwijze bekend; controle op de uren/uitgaven; vaste pool van mensen zorgt voor een concentratie van expertise en toenemende snelheid in de behandeling van zaken door groeiende ervaring binnen de pool; tegemoetkoming wens ouders en gemachtigden.
   Minder geschikt omdat: vraagt (tijdsintensieve) zoektocht naar juridische grondslag samen met JenV, schade-experts zijn niet zondermeer te subsidiëren vanuit de Wet op Rechtsbijstand (waar de huidige subsidieregeling onder valt), grotere kans op (onnodig) juridiseren van claims van ouders; ondermijnt reputatie van staat en CWS; uitvoerbaarheid (RvR heeft weinig letselschadeadvocaten in hun huidige bestand, het werven en beoordelen van advocaten voor de pool vraagt veel tijd); weinig animo onder letselschadeadvocaten om voor lager tarief te werken (is evt. te ondervangen door meer punten toe te kennen voor minder werk).
2. **Gedupeerden mogen zelf een letselschadeadvocaat inhuren,** deze kosten worden standaard vergoed, maar er geldt wel een maximumaantal uur of maximum te vergoeden bedrag en de inzet is is bijvoorbeeld alleen bedoeld voor gevolgschade.
   Voordelen: geen tijd kwijt aan organisatie van subsidie of samenwerking met de RvR, ouders hebben volledig vrije keuze wie ze in de arm willen nemen, meer vertrouwen vanuit ouders.
   Minder geschikt omdat: geen kwaliteitscontrole van de schadedeskundigen ; er ontstaat geen vaste groep deskundigen die kennis over schade bij gedupeerden heeft; afstand tussen advocaten en ministerie; signalen komen niet of ongecoördineerd bij ministerie terecht; grotere kans op (onnodig) juridiseren van claims van ouders; ondermijnt reputatie van staat en CWS.
3. **Samenwerkingsverbond aangaan met een verzekeraar**, waardoor zij hun juristen kunnen koppelen aan gedupeerde ouders. Vooraf kunnen algemene tariefafspraken gemaakt worden met de verzekeraar.
   Voordelen: geconcentreerde pool van advocaten en kennis; controle op de uitgaven, kwaliteitscontrole van advocaten door verzekeraar; tegemoetkoming wens ouders en gemachtigden.
   Minder geschikt omdat: er is tot op heden niet samengewerkt met verzekeraars dus het vraagt intensieve afstemming of en hoe verzekeraars hieraan zouden willen meedoen, ouders vertrouwen de partij mogelijk minder omdat er een samenwerkverband is met het ministerie, mogelijk onvoldoende advocaten beschikbaar omdat de juristen ook 'eigen' werk hebben, juristen mogelijk onvoldoende ervaring met dit type schade; grotere kans op (onnodig) juridiseren van claims van ouders; ondermijnt reputatie van staat en CWS.

In de onderstaande scenario's is er de mogelijkheid om letselschadeadvies in te winnen, maar worden ouders niet op individueel niveau bijgestaan door een letselschadeadvocaat.

4. **Ouders die een claim willen indienen bij de CWS of VSO kunnen op spreekuur komen bij een letselschadeadvocaat of adviesbureau** dat door de overheid is geselecteerd/ingehuurd. Voordelen: beperkte kosten, voorkomt een langdurig traject tussen ouder en letselschade-expert en concentratie van expertise.
Minder geschikt omdat: ouders voelen zich er niet goed bij (bijvoorbeeld omdat ze hun verhaal nogmaals moeten doen aan iemand waar ze geen langdurige relatie mee aangaan of omdat ze één op één bijstand willen); mogelijk bieden de antwoorden of ondersteuning die geboden kunnen worden via een spreek uur onvoldoende houvast voor de vragen die voorgelegd worden (weggegooid geld en tijd); mogelijk wantrouwen tegen de bijstand omdat het kantoor/spreekuur door ministerie is gefinancierd, bereikbaarheid: zelfs met spreekuren door het hele land heen kan het zo zijn dat het niet voor iedere ouder goed bereikbaar is. Lijkt vooral een oplossing die makkelijk is voor de staat, niet voor de gedupeerde ouder.

5. **Inhuur van een rekenbureau voor het kwantificeren van posten waar overeenstemming over is.** Gedupeerden, eventueel bijgestaan door een sociale zekerheidsadvocaat, dienen zelf hun aanvraag in bij de CWS of via de VSO-route. Wanneer hun zaak in behandeling is en er overeenstemming is over posten, wordt een onafhankelijk rekenbureau ingeschakeld om de schade te kwantificeren.
Voordelen: beperkte kosten; één centrale aanbesteding met als uitkomst één samenwerkingspartner; het rekenbureau kan consistent zijn met de kaders en formules die CWS hanteert; een concentratie van expertise.
Minder geschikt omdat: de bijstand is niet alleen gewenst voor het kwantificeren: er is ook vraag voor bijstand voor het herkennen van schade/ het inzichtelijk maken en het onderbouwen. Door in het voortraject geen expertise beschikbaar te stellen wordt de kans gemist op verwachtingsmanagement en toelichting op het proces en kansen; wat te doen als er in het voortraject al geen overeenstemming over de posten komt, zodat er niks te kwantificeren valt (het is niet alleen een technisch vraagstuk, maar ook een mentaal/emotioneel).

Bijlage 2 – Achtergrond vergoedingen juridische bijstand in de hersteloperatie

Compensatie van schade in de IB
De forfaitaire bedragen voor materiele en immateriële schade in de integrale beoordeling zijn gelijk of (veel) hoger dan de vergoeding uit het civiele schadevergoedingsrecht en zouden voor een (groot) deel van de gedupeerden voldoende moeten zijn voor compensatie van de geleden schade ten tijden van de problemen met de kinderopvangtoeslag. Voor materiele schade wordt gewerkt met een bedrag van 25% van het bedrag aan kinderopvang dat onterecht niet is betaald of is teruggevorderd + eventuele opgelegde bestuurlijke boetes. Voor immateriële schade gaat de IB uit van 500 euro voor ieder halfjaar vanaf de eerste terugvordering of niet-uitbetaling.

Compensatie van werkelijke schade
Voor een deel van de gedupeerden zijn de forfaits voor materiele en immateriële schade onvoldoende. Zij kunnen zich richten tot de Commissie Werkelijke Schade (CWS). De CWS geeft vervolgens naar aanleiding van het verhaal van de gedupeerden en bewijsstukken advies aan UHT over de hoogte van de compensatie voor werkelijke schade. De CWS is opgericht als een deskundige, onafhankelijke en laagdrempelige commissie die gedupeerden bijstaat in hun verzoek tot werkelijke schade. Op basis van het verhaal van de gedupeerde (en/of eventueel diens advocaat) dient de commissie de werkelijke schade te beoordelen en het compensatiebedrag te berekenen. Inmiddels heeft zij een kader voor immateriële schade uitgebracht, waaruit op te maken is aan welke schade men moet denken en welke bandbreedtes er aan vergoedingen tegenover staan. Met de 13e VGR wordt ook een kader voor materiële schade uitgebracht.

Rechtsbijstand
Het is belangrijk dat (mogelijk) gedupeerden goede rechtsbescherming genieten. Onderdeel daarvan is dat zij toegang hebben tot juridische bijstand. (Mogelijk) gedupeerden kunnen daarom kosteloze gesubsidieerde rechtsbijstand krijgen bij het verzoek tot herstel (waaronder de IB, CWS, schuldenaanpak, bezwaar en beroep vallen). Deze rechtsbijstand wordt verleend door sociale zekerheidsadvocaten die een toevoeging bij de Raad voor Rechtsbijstand (RvR) hebben voor de subsidieregeling 'pakket rechtsbijstand herstel toeslagen'. De RvR geeft aan dat de rechtsbijstandsregeling de insteek heeft van het begeleiden van ouders. Zij hanteert kwaliteitseisen aan de advocaten die een toevoeging hebben voor de regeling. In het kader van de subsidieregeling heeft de Raad een werkgroep ingericht met toeslagenadvocaten die in de regeling werken. De werkgroep geeft de Raad advies over rechtsbijstand in het kader van de hersteloperatie. De Nederlandse orde van Advocaten (NovA) ondersteunt de werkgroep.

Gesubsidieerden kunnen ook zelf juridische bijstand in de arm nemen – buiten de subsidieregeling om. Ouders kunnen conform BW art. 6:96 de zelf gemaakte juridische kosten opvoeren als schade bij de CWS. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om het inhuren van een (letsel)schadeadvocaat/-deskundige. Het gaat dan om kosten die nog niet zijn vergoed op een andere manier, zoals via de rechtsbijstandsregeling of via een eigen afgesloten rechtsbijstandsverzekering. De CWS toets deze kosten op basis van de dubbele redelijkheidstoets. Dit houdt in dat de CWS voor eventuele compensatie rekening houdt met de hoogte van de

kosten en of het redelijk is dat bepaalde kosten zijn gemaakt. Het kan zo zijn dat niet alle door een ouder gemaakte kosten als redelijk worden gezien, bijvoorbeeld omdat de CWS zelf op laagdrempelige wijze expertise voor ouders verzorgt en een ouder samen met de CWS als schade-expert haar schade beoordeeld krijgt. CWS kan dan beoordelen dat de door de ouder gemaakte kosten niet nodig waren, en dus niet voor vergoeding in aanmerking komen. In tegenstelling tot de bijstand via de subsidieregeling, wordt deze rechtsbijstand dus niet op voorhand, compleet vergoed.

Ministerie van Financiën

A 13-01-2023 bespreken

18/1 13.15 (staatssecretaris) A 18-01-2023

TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma Ketenregie

Persoonsgegevens

nota

Voortzetting dienstverlening lotgenotencontact 2023

Datum
12 januari 2023

Notanummer
2023-0000004595

Bijlagen
1. Motivering offertetraject
2. nntb

Aanleiding

Aan de Stichting Lotgenotencontact (SLC) was een opdracht verstrekt voor 1 jaar. In de periode juli tot en met december 2022 is overwogen hoe de dienstverlening voort te zetten vanaf 2023.

Kernpunten

- De dienstverlening van Stichting Lotgenoten Contact werd vormgegeven via de opdrachtnemer BOiNK. De opdracht was gegund voor 1 jaar.
- Voor het vervolg is een telefonische verkenning uitgevoerd richting 3 mogelijke inschrijvers. Deze verkenning gaf onvoldoende vertrouwen in de relevantie van het opnieuw uitzetten in de markt.
- Tijdens deze verkenningsperiode zijn ook een aantal gesprekken met opdrachtnemer en een aantal werknemers gevoerd. Deze gesprekken gaven inzicht in de grote onzekerheid onder de werknemers (gedupeerde ouders) over het voortzetten van hun dienstverband. Tegelijk gaven de gesprekken vertrouwen in een goede voortzetting van de dienstverlening en daarmee het borgen van veiligheid voor de werknemers.
- Samen met de HIS en CDI-office is gekozen opnieuw BOiNK te vragen een offerte uit te brengen voor de voortzetting van de dienstverlening voor 1 jaar. Hiermee garanderen we voortzetting van de contracten van de bij SLC werkzame lotgenoten. (Zie bijlage 1 voor de uitgebreide motivering.)
- Gedurende dit jaar zal een marktconsultatie plaatsvinden om te verkennen of andere opdrachtnemers in staat zijn deze opdracht vorm te geven met oog voor duurzaam perspectief voor de werknemers.

?

dit is noodzakelijk voor aanbestedingsbeleid?

Toelichting

De overeenkomst was gesloten voor de periode van 18 januari 2022 tot en met 17 januari 2023.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

* is dit conform de aanbestedingsregels?

*

13-01-2023

Ministerie van Financiën

DEP. VERTROUWELIJK
TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Strategie, Recht & Beleid

Persoonsgegevens

nota

Betalingen eerste batch kinderen

Datum
13 januari 2023

Notanummer
2023-0000007887

Bijlagen
geen

Aanleiding

De betalingen conform de kindregeling aan de eerste groep van 2.500 kinderen zou plaatsvinden op 22 december 2022. Die betalingen hebben niet op die dag plaatsgevonden. Met deze nota wordt u geïnformeerd over het probleem dat is ontstaan en hoe dit is opgepakt waarna de betalingen op 30 december 2022 alsnog hebben plaatsgevonden.

Toelichting

Geplande betalingen in december 2022

Op 22 en 27 december 2022 stonden de betalingen aan de eerste groepen kinderen gepland, totaal 7.500 kinderen. Deze kinderen zijn in de weken ervoor geïnformeerd middels een beschikking dat zij uiterlijk op 28 december 2022 (batch 1 van 2500 kinderen) en 3 januari 2023 (batch 2 van 5.000 kinderen) het geld op hun rekening zouden hebben staan.

Fout in het betaalbestand

Op 22 december 2022 is een betaalbestand met daarin de eerste batch kinderen, aangeboden aan de bank. Door een fout in dit bestand zijn alle betalingen, belastingdienstbreed en die gepland stonden na de fout, die dag niet uitgevoerd. In het raadpleegsysteem stonden de betalingen geregistreerd als 'uitgevoerd'. Dit betrof echter niet de betaling zelf maar het aanbieden aan de bank. Het signaal dat er iets mis was gegaan in de betaling heeft UHT niet bereikt. Het signaal bereikte CAP[1] wel eerder, maar is niet tijdig opgemerkt danwel opgepakt.

Signalen vanuit het serviceteam

In de beschikkingen stond 28 december als uiterste datum van betaling voor de eerste batch kinderen. De eerste signalen dat nog niets was ontvangen kwamen in de middag van 28 december binnen bij het serviceteam. Op 29 december is dit signaal uitgezocht en bleek dat nagenoeg geen van de betalingen daadwerkelijk was uitgevoerd op 22 december. Deze signalen bereikte ook de media waarna onder andere RTL, Telegraaf en NOS erover berichtten. Communicatie is direct opgestart door berichtgeving op de site van UHT, Facebook en Social Media. Ook het serviceteam is voorzien van informatie.

[1] Afdeling Centrale Administratie Processen, verantwoordelijk voor o.a. betalingsverkeer en invorderingen.

Betalingen alsnog uitgevoerd op 30 december 2022
Er zijn verschillende mogelijkheden onderzocht om de betalingen alsnog zsm uit te voeren. Het betaalbestand is op 29 december opnieuw aangeboden aan de bank wat een betaling op 2 januari 2023 zou betekenen. Uiteindelijk heeft ING, op aansporing en extra inzet van CAP, de betalingen deels handmatig en met spoed willen verwerken en zijn op 30 december 2022 alle betalingen aan de kinderen uit de eerste batch uitgevoerd.

De betalingen van de 2e batch zijn op 27 december uitgevoerd zoals beoogd.

Totaal aantal uitgekeerde tegemoetkomingen
In totaal hebben 7.404 kinderen in 2022 hun tegemoetkoming ontvangen. Het aantal is iets lager dan 7.500 vanwege o.a. administratieve uitval, er mist dan informatie om de betaling te doen. Ook zijn er enkele verzoeken gedaan om met uitbetalen te wachten.

Vervolg
De fout die is ontstaan in de betalingen had niet te maken met het ingerichte betaalproces voor de kindregeling, immers, alle betalingen van de belastingdienst zijn niet goed gegaan. Desondanks had UHT wel geïnformeerd moeten worden dat de betalingen voor de kindregeling niet waren uitgevoerd. De eerste batch betrof een proefbatch. Dit laatste stukje proces is niet te testen aan de voorkant. Uit deze proefbatch is gebleken dat UHT extra checks en balances moet opnemen in het uitvoeringsproces voor de groepen kinderen die in 2023 hun tegemoetkoming ontvangen. UHT en CAP doen daarvoor een gezamenlijke evaluatie.

Financiële consequenties
Er zijn geen financiële consequenties aangezien de betalingen alsnog in 2022 hebben plaatsgevonden. Het gereserveerde budget van 75 miljoen is nagenoeg uitgeput.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

graag bij toelichting opnemen betalingen deels aan de pols handen

Ministerie van Financiën

16/1 10,15

TER BESPREKING MAANDAG 16 JANUARI 2022 10.15
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG Herstelbeleid

Persoonsgegevens

nota

Eerste conceptversie 13e VGR

Datum
13 januari 20233

Notanummer
2022-0000323697

Bijlagen
1. Eerste conceptversie 13e VGR
2. Concept aanbiedingsbrief

Aanleiding

Bijgaand treft u de eerste conceptversie van de VGR over de periode oktober-december 2022 en de bijbehorende aanbiedingsbrief. Deze stukken worden maandag 16 januari 10:15 met u besproken, waarna deze stukken nader zullen worden uitgewerkt wat betreft inhoud, boodschap en toonzetting.

Bespreekpunten

- U wordt gevraagd kennis te nemen van de stukken en hierover uw wensen en opmerkingen mee te geven.

Kernpunten

- De voortgangsrapportage schetst een zo volledig mogelijk beeld van de ontwikkelingen rondom de hersteloperatie. Het streven is om de VGR op 27 januari te versturen naar de ministerraad en op 3 februari naar de Eerste en Tweede Kamer.
- Tot die tijd verwachten we de volgende nota's aan u voor te leggen die raken aan de inhoud van de VGR. Op plekken waar de VGR de onderstaande thematiek raakt, is vooralsnog een PM opgenomen en wordt, nadat de desbetreffende nota aan u is voorgelegd, een tekst opgenomen in een volgende versie van de VGR. De cursief gemarkeerde nota's zijn nieuw ten opzichte van de planning die voor de kerst met u is afgesproken.

Nota	**Datum ontvangst**	**Toelichting**
Verbeteren en versnellen	13 jan	U ontvangt op vrijdag 13 januari een nota met nadere info over verbeteren en versnellen van de hersteloperatie.
Kindregeling	13 jan	U ontvangt op vrijdag 13 januari een nota over de vertraging bij de betaling van de eerste batches van de kindregeling
Bezwaar	Week 16 jan	In de week van 16 januari volgt nog een nota over bezwaar met een stand van zaken, analyse van de ingediende bezwaren en aanpak.
Dossiers	Week 16 jan	In de week van 16 januari ontvangt u een nota over de dossiers die ingaat op de stand van zaken op de reeds ingezette maatregelen.

Ruimhartigheid en nee naar ja	Week 16 jan	In de week van 16 januari ontvangt u een nota over signalen over de ruimhartige (toepassing van) de herstelregelingen & de ouders die na de integrale beoordeling wél gedupeerd blijken te zijn terwijl dat bij de eerste toets niet is vastgesteld.
BAK	Week 16 jan	In de week van 16 januari ontvangt u een nota met de concept reactie op het advies van de BAK. Een afschrift van de reactie wordt met de 13e VGR meegestuurd
Informele schulden	Week 16 jan	In de week van 16 januari ontvangt u een nota over het onderzoek rondom informele schulden.
Emotioneel herstel kinderen/jongeren	Week 16 jan	In de week van 16 januari wordt er een nota aan u voorgelegd met de voortgang op het plan voor emotioneel herstel voor kinderen en jongeren.
Vergoeding schade-experts	Week 16 jan	Medio januari wordt u een besluit voorgelegd over wat we gaan doen met vergoeding schade-experts. In aanloop naar het bestuurlijk overleg met de NOvA en de Raad voor de rechtsbijstand op 19 januari ontvangt u een nota over onze positie jegens de rol van de advocatuur, inclusief omgang met letselschade advocatuur.
Kindregeling	Week 16 jan	In de week van 16 januari volgt nog een nota over het indienen van rekeningnummer minderjarige kinderen
VSO	PM	U ontvangt een nota over de voortgang van de VSO en eventueel vervolg.

- Veel van de beloofde toezeggingen en aangenomen moties worden geadresseerd in deze versie van de 13e VGR, of momenteel wordt de benodigde informatie verzameld om dat in een volgende versie van deze VGR te doen. Waarschijnlijk lukt het niet om tijdig de benodigde informatie te verzamelen om de motie Kat c.s. over het jongerenperspectieffonds in deze VGR mee te nemen.

Communicatie
De VGR en de communicatie rondom de VGR wordt afgestemd met de afdeling Communicatie.

Politiek/bestuurlijke context
Niet van toepassing.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

Af 18-01-2023 bespreken

23/1 16.30

TER BESPREKING MAANDAG 23/01/23 - 16:30 UUR
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma DG Herstelbeleid

Persoonsgegevens

Datum
17 januari 2023

Notanummer
2023-0000010406

Bijlagen
Uitvoeringstoets SBN
2. het ouderpanel advies

nota

Motie Informele Schulden (EK)

Aanleiding

Bijgaand treft u een nadere analyse van SBN over de informele leningen n.a.v. de Eerste Kamer motie van Apeldoorn aangaande de bewijslast voor informele leningen.

Bespreekpunten

- U wordt gevraagd kennis te nemen van de nadere analyse.
- U wordt gevraagd zich uit te spreken over de concepttekst informele schulden voor VGR13.

Advies

- Gelet op de uitkomsten van de analyse van SBN, is het advies om de huidige bewijslast voor informele schulden niet te wijzigen.
- Dat betekent dat geen uitvoering kan worden gegeven aan de motie. Het is van belang dat u hiervan melding maakt bij de MR-bespreking van de VGR13.

Kernpunten

- In lijn met wat u mondeling aangaf in de EK toen de motie werd aangenomen, is ambtelijk aan uitvoeringsorganisatie SBN nogmaals verzocht te kijken naar de mogelijkheden voor eventuele verruiming van de bewijslast van informele leningen.
- In de Eerste Kamer heeft u duidelijk aangegeven dat u geen verwachtingen wil wekken, omdat het al eerder onderzocht is of eventuele verruiming van de bewijslast mogelijk is.
- Op 13 januari jl. heeft SBN de nadere analyse opgeleverd aan het ministerie.
- In de analyse van SBN is rekening gehouden met het ongevraagd advies van het Ouderpanel van 20 december jl.

Samenvatting van de analyse van SBN

- De motie Van Apeldoorn roept op meer te kunnen doen voor gedupeerde ouders inzake informele schulden.
- Samenvattend is "de conclusie van SBN dat een verifieerbare verruiming van de beoordelingscriteria voor informele schulden onvoldoende oplossing biedt voor gedupeerde ouders met informele schulden".
- SBN sluit in haar analyse aan op de eerdere uitvoeringstoets van 30 september 2022. De conclusie van deze uitvoeringstoets was onder andere dat vanwege

het ontbreken van verifieerbare documenten voor informele schulden, aanpassing van beleid praktisch niet uitvoerbaar was.

- SBN geeft aan welke (extra) criteria kunnen worden gehanteerd om informele schulden vast te kunnen stellen. SBN komt daarbij tot de volgende bevindingen in het geval van eventuele verruiming van die criteria:
    - Er is een apart loket nodig om dit uit te voeren; de controlelast voor SBN zal sterk toenemen. Dat leidt tot een zeer complex, intensief en risicovol uitvoeringsproces.
    - Ook bij deze verruimingen is het achterhalen en vaststellen van de opeisbare achterstanden en de hoofdsom vrijwel niet mogelijk. Verruiming van de criteria heeft daarom een zeer beperkt positief effect op het positief beoordelen, beschikken en uitbetalen van informele schulden.

Communicatie
Niet van toepassing. VGR

Politiek/bestuurlijke context
De EK motie informele leningen is tot op heden een terugkerend punt geweest in de debatten in TK en EK.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Voorstel voor concepttekst VGR13

Met de motie Apeldoorn c.s.[1] verzoekt de Eerste Kamer de regering te komen met een regeling waarbij het voor ouders mogelijk wordt om ook op een andere manier dan een notariële akte bewijs te leveren van door hen aangegane informele leningen en daarbij ontstane achterstanden. In eerdere debatten is ook door de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor het feit dat de bewijslast van informele leningen niet anders kan, dan de nu voorgeschreven notariële akte of gerechtelijke vonnis. Zowel aan de Eerste Kamer als Tweede Kamer is aangegeven dat er nogmaals door de uitvoeringsorganisatie SBN zal worden gekeken naar de bewijslast van de informele leningen.

Het ministerie van Financiën heeft SBN verzocht nogmaals de situatie te bekijken. Inmiddels heeft SBN haar analyse op 13 januari 2023 aangeboden (bijlage ...). In deze analyse is ook rekening gehouden met het ongevraagd advies van Ouderpanel van 20 december 2022 over alternatieve mogelijkheden als bewijslast voor de informele leningen (bijlage ...).

In de analyse van SBN is onder meer gebruik gemaakt van de eerdere uitvoeringstoets van 30 september 2022. De conclusie hiervan was dat vanwege de verifieerbaarheid van informele leningen op basis van alternatieve bewijslast de regeling niet uitvoerbaar zal zijn. In de analyse heeft SBN nogmaals onderzocht wat de mogelijkheden zijn om informele leningen over te kunnen nemen en wat dat in de praktijk zou gaan betekenen voor de uitvoering en voor de gedupeerden.

[1] Kamerstuk I, 2022/23, 36151, L.

De bevinding van SBN is dat verruiming van de bewijslast een zeer beperkt positief effect zal hebben op het positief beoordelen, beschikken en uitbetalen van informele schulden. Ook bij een verdere verruiming van de bewijslast is de kans klein dat – de wettelijke eis dat – sprake is van opeisbare achterstanden kan worden vastgesteld. Voor de gedupeerde ouder zal het veelal niet mogelijk zijn dat ze een sluitende en verifieerbare administratie kunnen aanleveren die mogelijk moet teruggaan tot 2006. Deze verruiming van de bewijslast betekent een aanzienlijke verhoging van de controlelast en zet de uitvoerbaarheid onder druk. SBN moet namelijk op basis van verifieerbare documentatie de schuld en de opeisbare achterstanden ontstaan in de periode tussen 2006 en 1 juni 2021 kunnen vaststellen.

Op grond van de analyse van SBN zal ik niet met een regeling komen, zoals gevraagd in de motie.

Ministerie van Financiën

TER BESPREKING MAANDAG 16:30 UUR
TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma Ketenregie

Persoonsgegevens

nota

Voortgang emotioneel herstel kinderen

Datum
18 januari 2023

Notanummer
2023-0000011060

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op 26 september jl. bent u per nota geïnformeerd over het contourenplan ter invulling van het emotioneel herstel voor kinderen van gedupeerde ouders. Sindsdien wordt samen met kinderen gewerkt aan de verdere uitwerking en implementatie van het contourenplan. In deze nota wordt u geïnformeerd over de voortgang. We stellen voor eventuele vragen op de stafvergadering te bespreken.

Kernpunten

- Het contourenplan emotioneel herstel voor gedupeerde kinderen is besproken met 14 gedupeerde kinderen. Onder deze jongeren is veel draagvlak voor het plan. Het uitblijven van een schuldenregeling wordt echter unaniem als een gemis ervaren.
- Na voorgenoemde bespreking is gestart met het implementeren van het contourenplan. De voortgang per herstelinstrument vindt u bij de toelichting.
- De voortgang is compact beschreven. Indien nadere duiding gewenst is, wordt hiervoor een gesprek voorgesteld.
- Het budget voor het emotioneel herstel staat nog op de aanvullende post en wordt via de voorjaarsnota ontsloten. Hiervoor is een kostenraming opgesteld die momenteel voorligt bij C&R. Over het vervolgproces wordt u separaat nader geïnformeerd.
- In het vervolg zult u maandelijks, via de stafstukken, over de voortgang worden geïnformeerd (via onderstaand schema), parallel met de voortgangsrapportage kindregeling van UHT.
- De uitvoering van motie Kat van 22 december jl. wordt in een separaat traject vormgegeven. U wordt hier apart over geïnformeerd.

Toelichting
Overeenkomstig het contourenplan 'emotioneel herstel voor kinderen' van 26 september wordt hier achtereenvolgend de voortgang per instrument geschetst.

Instrumenten	Beschrijving	Status
Erkenning - Versturen van een erkenningsbrief aan alle kinderen van erkend gedupeerde ouders.	- De erkenningsbrief wordt meegezonden met de informatiebrief/beschikking van UHT. Op dit moment hebben circa 7500kinderen hun erkenningsbrief ontvangen.	*Lopend*
Gezondheid - (Pilot) E-Health App voor erkend gedupeerde kinderen.	- Er is een aanbesteding geschreven om op korte termijn te starten met een pilot voor een E-Health app. De verwachting is de aanbesteding begin februari online staat en dat in maart 2023 gestart wordt met de pilot. De pilot wordt samen met kinderen geëvalueerd en vervolgens breder aanbesteedt.	*Pilot gereed maart*
- Bestaande lotgenotengroeperingen in beeld te brengen.	- Bekende lotgenotengroeperingen worden binnenkort *(week 5)* geplaatst op de 'kindregelingvoorjou' website. Kinderen kunnen zelf ook ontbrekende groeperingen aandragen om toe te voegen.	*Gereed week 5*
- Kinderen de mogelijkheid bieden met professionele steun communities op te richten.	*Deze actie moet nog starten*	*Gereed zomer 2023*
- De bestaande lotgenotenlijn verbreden naar de doelgroep kinderen en jongeren.	- Boink ontvangt in week 3 het verzoek om één of twee kinderen in dienst te nemen bij de bestaande lotgenotenlijn. De verwachting is dat Boink in maart – na aanvaarding van de opdracht- kan starten met het werven van jongeren.	*Gereed maart 2023*

- De beoogde opschaling van de Doorbraakmethode van het Instituut voor Publieke Waarden extra benutten voor de kinderen en onder de aandacht brengen van kinderen.	- De opschaling van IPW is inmiddels gereed. De toeleiding voor kinderen verloopt via UHT.	*Gereed*
- Brede ondersteuning gemeenten actief promoten/toeleiding via jongerenwebsite.	- Op de website kindregeling voor jou en in de informatiebrief voor kinderen van gedupeerde ouders wordt inmiddels actief opgeroepen om gebruik te maken van gemeentelijke brede ondersteuning.	*Gereed*
Financiële voorlichting - Het beschikbaar stellen van financiële voorlichting op website.	- Het Nibud heeft adviezen ontwikkelt die reeds gepubliceerd staan op de tijdelijke website. In week 5 worden hier op de nieuwe site adviezen aan toegevoegd.	*Gereed*
- Inrichten van een financieel loket voor maatwerk vragen.	- Geldfit, Humanitas en Schuldhulpmaatje ontwikkelen momenteel een voorstel om invulling te geven aan het loket (voorstel gereed medio februari). Afhankelijk van de prijs moet dit voorstel worden ingekocht of aanbesteed.	*Verwacht gereed maart 2023*
- Pilot Jeugdperspectieffonds voor problematische schulden.	- Samen met het DGH Schuldenteam, andere departementen, CBS én VNG vindt momenteel een analyse plaats van de schuldenproblematiek van toeslagenjongeren en effectieve interventies. Deze analyse is onderdeel van de uitwerking van motie Kat van 22 december jl.	
Talentontwikkeling - Faciliteren van specifieke trajecten voor gedupeerde kinderen/jongeren binnen	- Gedupeerde kinderen kunnen per direct starten met MDT-trajecten. Vanaf week 5 zal op	*Reguliere trajecten gereed*

Maatschappelijke Diensttijd en het Cultuur Participatiefonds.	de nieuwe website actief promotie worden gemaakt voor MDT. Samen met OCW, VNG/Gemeenten en jongeren is gestart om maatwerk MDT-trajecten voor gedupeerde jongeren te ontwikkelen. De maatwerktrajecten zullen na de zomer 2023 gereed zijn. - Samen met OCW en het Cultuur Participatiefonds wordt momenteel een subsidieregeling opgezet om kinderen cultuur te laten maken en beleven. Het hulpaanbod wordt momenteel uitgewerkt. De eerste aanvraagmogelijkheid is op 1 juli 2023 voorzien.	*Maatwerktrajecten gereed zomer 2023* *Gereed 1 juli 2023*
Vraag & aanbod samenbrengen - Inrichten van een aansprekende jongerenwebpagina waarop al het aanbod voor de doelgroep inzichtelijk wordt gepresenteerd. - Centraal loket organiseren	- Er is momenteel een tijdelijk website voor gedupeerde kinderen. In week 5 wordt de nieuwe website opgeleverd. Deze site zal fungeren als wegwijzer naar het hulpaanbod en diverse bestaande hulplokketen zoals de kindertelefoon en de luisterlijn. - Om het aantal beschikbare loketten niet verder te fragmenteren is ervoor gekozen om de website als centraal loket in te richten.	*Gereed week 5* *Gereed week 5*
- Het gaat niet alleen om wat we doen. Het gaat ook om hoe we het doen. Consultatie was helend. Daarom consultatie voorzetten en waar mogelijk uitbreiden naar co-creatie.	- Diversion heeft op ons verzoek een voorstel ontwikkeld dat invulling geeft aan verdere participatie van kinderen bij de ontwikkeling en uitvoering van herstelinstrumenten. In het voorstel wordt een kleine groep actief betrokken bij de ontwikkeling en worden er voor grotere groepen bijeenkomsten georganiseerd.	Gereed februari

Communicatie
Communicatie naar aanleiding van deze nota is niet nodig.

IVGR?

Politiek/bestuurlijke context
In een separaat traject wordt gewerkt aan de uitvoering van motie Kat van 22 december jl. over het schuldhulpverleningsaanbod voor jongeren met problematische schulden.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

AFGESCHERMD
TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Dg Toeslagen
Directie Strategie, Recht & Beleid

Persoonsgegevens

nota

gerichter voorleggen aan de BAC

Datum
18 januari 2023

Notanummer
2023-0000011615

Bijlagen
1. nadere analyse werksoorte

Aanleiding

Mede als gevolg van de versnelling van de integrale beoordeling in het kader van Versnellen en verbeteren is de verwachting dat het aantal bezwaarprocedures toe zal nemen. Over de stand van zaken in het bezwaarproces wordt - ter gezamenlijke bespreking maandag 23 januari as - een separate nota aan u voorgelegd (DGT 11609). Onderhavige nota ziet op de rol van de Bezwaarschriftenadviescommissie (verder: BAC) in het bezwaarproces. Er wordt ruimte gezien om zaken op een gerichtere manier aan de BAC voor te leggen dan op dit moment het geval is.

Ter beslissing/bespreking

U wordt gevraagd in te stemmen met:

- De in de nota voorgestelde aanpassingen, waaronder het uitputtend opnemen van uitzonderingen in de instellingsregeling, waarbij UHT niet langer (standaard) de volgende zaken voorlegt aan de BAC:
  - eerste toets-bezwaren, zowel toekenningen als afwijzingen van 30k;
  - bezwaren in het kader van de incidentele noodvoorziening en de kwijtschelding van schulden
- het verwerken van de volgende uitzonderingsgronden om zaken niet aan de BAC voor te leggen:
  - volledig tegemoet komen aan het bezwaar
  - als de bezwaarmaker uitdrukkelijk en zonder voorbehoud wenst af te zien van voorlegging aan de BAC
- het vooruitlopend op de aan te passen instellingsregeling reeds toepassen van de twee laatstgenoemde uitzonderingsgronden.

Daarnaast willen we met u bespreken:

- het verkennen de aanvullende mogelijkheden om in de toekomst bezwaarzaken gerichter aan de BAC voor te leggen.

Kern

- Alvorens UHT op bezwaren beslist, worden deze in de regel voorgelegd aan de Bezwaarschriftenadviescommissie (verder: BAC). Dat vloeit voort uit de Wet herstelloperatie toeslagen (verder: Wht), in samenhang met de

1644100

00014

Instellingsregeling Bezwaarschriftenadviescommissie hersteloperatie toeslagen (verder: de Instellingsregeling).[1]

- De BAC is een onafhankelijke commissie die is ingesteld als waarborg bij de beoordeling van verzoeken om herstel.[2] Die rol blijft onveranderd van belang. Advisering door de BAC vormt tegelijkertijd een procedurele stap die tijd kost, en het bezwaarproces kampt met uitdagingen.
- Niet alle door UHT af te handelen bezwaren worden thans al voorgelegd aan de BAC, bezwaren tegen toekenning van de Kindregeling worden bijvoorbeeld door UHT zelf afgedaan.
- Er zijn meer andere gevallen waarin UHT met voldoende waarborgen bezwaren zelf af kan doen. Voorgesteld wordt om de instellingsregeling expliciet op te nemen in welke gevallen UHT kan afzien van voorlegging aan de BAC en daarbij te voorzien in uitzonderingen ten aanzien van: de eerste toets, de incidentele noodvoorziening en het kwijtschelden van schulden. Daarnaast wordt voorgesteld voorlegging achterwege te laten als afhandeling plaats kan vinden door 1) volledig tegemoet te komen aan de ouder c.q. 2) met uitdrukkelijke instemming van ouder/gemachtigde.
- Het zelf afdoen van zaken beperkt de totale hoeveelheid werk (UHT en BAC tezamen). Deels zal daardoor extra inzet van UHT nodig zijn (UHT moet bepaalde taken van de BAC overnemen, zoals het horen van een belanghebbende) maar daar staat ook tijdwinst tegenover (zoals geen verweer richting BAC). De impact van de aanpassing op de werkvoorraad van de BAC valt daarmee niet op voorhand te kwantificeren.
- In het kader van de Kindregeling doet UHT wel al ervaring op met het zelfstandig afdoen van bezwaarzaken. Deze ervaringen kunnen worden gebruikt om in de toekomst te komen tot een betere inschatting van het effect van het gerichter voorleggen van zaken aan de BAC, waaronder op apparaatskosten (opschaling), op de werkvoorraad van de BAC en op doorlooptijden.
- Verdergaande maatregelen worden op dit moment niet voorgesteld en vergen nadere uitwerking. Een verkenning van die maatregelen is gerechtvaardigd, omdat de lijn van advisering van de BAC steeds duidelijker wordt. Ook neemt de ervaring van UHT bij het afhandelen van bezwaren toe.
- Het gerichter voorleggen aan de BAC zal steeds vanuit het oogpunt van rechtsbescherming te rechtvaardigen moeten zijn, anders liggen andere maatregelen voor de hand. Maatregelen moeten de kern van de taak van de BAC als onafhankelijk adviseur onverlet laten. Daarbij is het belangrijk om juist ook categorieën zaken te benoemen die onveranderd voorlegging aan de BAC vergen, bijvoorbeeld als de toegang tot aanvullende regelingen in het geding is.
- Aanpassen van de instellingsregeling vergt voorbereiding en nadere afstemming van een tijdpad met DGFZ.

Toelichting

Vanuit het oogpunt van rechtsbescherming is er ruimte om sommige werksoorten niet (standaard) aan de BAC voor te leggen en aldus te komen tot een gerichtere

[1] wetten.nl - Regeling - Instellingsregeling Bezwaarschriftenadviescommissie hersteloperatie toeslagen - BWBR0045876 (overheid.nl)

[2] Kabinetsreactie op het eindrapport van de Adviescommissie uitvoering toeslagen, het rapport van de ADR en het Zwartboek' van 13 maart 2020, Kamerstukken II, 2019/20, 31 066, nr. 613

inzet van de BAC. Steeds dient daarbij ook het oog te worden gehouden op de rol die de BAC vervult in het bieden van rechtsbescherming aan ouders.

Gelet op de in DGT 11609 geschetste ontwikkelingen in de werkvoorraad op de korte en langere termijn, is het van belang om in bredere zin stil te staan bij de inzet van de BAC bij de hersteloperatie en de ruimte om zaken gerichter aan de BAC voor te leggen. Zo is de rechtsbescherming van ouders ook gediend bij het beperken van de doorlooptijden in bezwaar.

Hieronder wordt op de volgende aspecten ingegaan:

i. de positie van de BAC als onafhankelijk adviseur;
ii. concrete voorstellen gericht op bepaalde werksoorten;
iii. een tweetal uitzonderingsgronden
iv. De verkenning van verdergaande mogelijkheden;
v. de winst die met een gerichtere inzet van de BAC kan worden geboekt.

i. De positie van de BAC als onafhankelijk adviseur

De BAC is een onafhankelijke commissie die is ingesteld als waarborg bij de beoordeling van verzoeken om herstel.[3] De rol van commissies is naar aanleiding van de Wet Hardheidsaanpassing AWIR opgenomen in artikel 49e AWIR, mede op basis van ingediende amendementen van Leijten en Omzigt.[4] Op basis van de huidige wettekst is er geen verplichting om alle zaken voor te leggen aan de commissies. De lezing is wel dat inzet van de commissies bij hun wettelijke taken in beginsel in de rede ligt, behoudens expliciet opgenomen en te rechtvaardigen uitzonderingssituaties. Voor de Commissie van Wijzen is in een dergelijke uitzondering reeds voorzien.[5]

Ook op grond van de Algemene wet bestuursrecht geldt er geen verplichting een bezwaaradviescommissie in te zetten.

Op grond van de Instellingsregeling dienen op dit moment de volgende bezwaarzaken te worden voorgelegd aan de BAC: integrale beoordelingen, de eerste toets, werkelijke schade (CWS), OG/S, de incidentele noodvoorziening, de vangnetbepaling en het kwijtschulden van schulden door Bd/T.

ii. Werksoorten om (in beginsel) niet meer aan de BAC voor te leggen

De instellingsregeling kent een breder bereik dan de Wht, die als uitgangspunt neemt dat commissies (dus ook de BAC) advies geven over bezwaren gericht tegen het bieden van compensatie (institutionele vooringenomenheid en hardheid) en over werkelijke schade.[6]

De Wht laat daarmee ruimte om overige categorieën zaken in de instellingsregeling aan de BAC niet langer (standaard) aan de BAC voor te leggen. Op basis daarvan wordt voorgesteld om in de volgende gevallen zaken niet (standaard) meer aan de BAC voor te leggen:

[3] Kabinetsreactie op het eindrapport van de Adviescommissie uitvoering toeslagen, het rapport van de ADR en het Zwartboek' van 13 maart 2020, Kamerstukken II, 2019/20, 31 066, nr. 613
[44] TK 2019–2020, 35 468, nr. 37
[5] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2022-18782.html
[6] artikel 5.2, tweede lid, Wht, dat verwijst naar artikel 2.1 tot en met 2.4 Wht

1. de eerste toets;
2. de incidentele noodvoorziening en
3. Kwijtschelding schulden door de Belastingdienst/Toeslagen.

Ten aanzien van de eerste toets geldt dat ook in het kader van de integrale beoordeling voorlegging aan de BAC plaats kan vinden. Het voorstel om deze zaken niet standaard aan de BAC voor te leggen is in lijn met voorstellen van de NOvA afgelopen zomer en is ook al eerder informeel met de BAC besproken. Deze keuze kan wel als inbreuk op rechtsbescherming van ouders worden ervaren. Die rechtsbescherming is gelet op het navolgende evenwel voldoende gewaarborgd:

- In veel gevallen hebben ouders meer aan de uitgebreidere toets in het kader van de integrale beoordeling dan aan bezwaar tegen de eerste toets. In voorkomende gevallen volgt na de nee in het kader van de eerste toets alsnog een ja in het kader van de integrale beoordeling. Als UHT onveranderd concludeert tot niet-gedupeerdheid kan alsnog rechtsbescherming worden geboden door de BAC;
- UHT is – zoals gebruikelijk - met ouders in gesprek over ingediende bezwaren en kijkt naar mogelijke oplossingen. Als heroverweging is aangewezen gaat UHT daar toe over, dat kan ook zonder de BAC plaatsvinden;

Bij de incidentele noodvoorziening geldt op de aard van deze beoordeling, die snel en laagdrempelig is en via het Serviceteam van UHT verloopt, het zelf afdoen van bezwaren door UHT in de rede ligt. Voor de derde categorie geldt dat deze zaken nu al niet door tussenkomst van de BAC worden afgedaan en dat aanpassing van de instellingsregeling in de rede ligt.

Bijlage 1 bevat is een uitgebreidere analyse van de aanwezige categorieën en de onderbouwing ze al dan niet (standaard) aan de BAC voor te leggen.

iii. uitzonderingsgronden

In de praktijk doen zich situaties voor waarin voorlegging aan de BAC achterwege kan blijven, maar die mogelijkheid nog niet uitdrukkelijk in de instellingsregeling is opgenomen. Daarbij kan worden gedacht aan de situaties dat:

- UHT volledig aan het bezwaar tegemoet komt;
- de ouder (zo nodig zijn gemachtigde) – uitdrukkelijk en zonder voorbehoud - aangeeft dat voorlegging aan de BAC achterwege kan blijven.

Door meer contact tussen UHT en de ouder, ook bij bezwaar, is de verwachting dat dergelijke situaties zich in toenemende mate voor zullen doen.
Voorstel is deze uitzonderingen te verwerken in de instellingsregeling en daar zo nodig vooruitlopend al invulling aan te geven. Deze uitzonderingen laten zich objectief beoordelen en vergen uitdrukkelijke instemming van de ouder, die schriftelijk zal worden vastgelegd. De instellingsregeling laat die ruimte.

iv. De verkenning van verderstrekkende voorstellen

Verderstrekkende voorstellen worden thans niet ter besluitvorming voorgelegd en behoeven nadere verkenning en uitwerking. Mogelijke denkrichtingen zijn:

- Het niet meer standaard voorleggen van gevallen waarin UHT bij de integrale beoordeling compensatie heeft geboden. Met het bieden van

compensatie is de toegang tot aanvullende regelingen gewaarborgd, het bezwaar zal zich in die gevallen richten op de hoogte van de toegekende compensatie. Bezien zou kunnen worden onder welke omstandigheden UHT in die zaken zelf de bezwaarafhandeling op zich zou kunnen nemen. Bijvoorbeeld als de advisering van de BAC in andere zaken al voldoende duidelijkheid biedt over de afdoening van het bezwaar of als in bezwaar alleen de volledigheid of de juistheid van de feiten in geschil is en niet de interpretatie van wet- en regelgeving. Dat vergt nadere analyse en het in gesprek gaan met de BAC.

- Het bezien van de rol van de BAC in het proces werkelijke schade. UHT wordt in die procedures geconfronteerd met twee onafhankelijke adviseurs, hetgeen lastige afbakeningsvragen oplevert: waar houdt de deskundigheid van de CWS als onafhankelijk schade-adviseur op en waar begint de rol van de BAC. Dat zich afbakeningsvragen voordoen leidt nog geenszins tot de conclusie dat de aanpassing van de rol van de BAC in de rede ligt, wel dat een nadere beschouwing hierover van belang is.

Zoals aangegeven behoeven verdergaande opties (zoals de hierboven geschetste) nadere verkenning. Naarmate de tijd vordert verandert de samenstelling van de bezwaarvoorraad en wordt het aandeel van procedures eerste toets snel minder en neemt het aandeel bezwaar tegen IB- en CWS-beschikkingen toe. Dat betekent dat er een groeiende behoefte bestaat aan maatregelen die zich richten op die anders samengestelde voorraad.

Het minder voorleggen van zaken aan de BAC kan één van die maatregelen zijn, maar kent wel zijn begrenzingen. De BAC is en blijft de onafhankelijke adviseur in het kader van bezwaarprocedures, eventuele uitzonderingen op die rol zullen steeds geclausuleerd en duidelijk omschreven moeten zijn. Andere gezichtspunten die in ieder geval belangrijk zijn:

- Het bieden van een voorspelbare werkvoorraad aan de BAC waarbij instroom richting BAC en capaciteit bij de BAC op elkaar zijn afgestemd;
- Het identificeren van kwesties die onveranderd voorlegging aan de BAC behoeven, bijvoorbeeld bij IB-beschikkingen die de toegang tot aanvullende regelingen blokkeren. Dergelijke beschikkingen hebben een scharnierfunctie, omdat daarmee de weg naar aanvullende regelingen en de commissie werkelijke schade wordt afgesneden. Ook kan worden gedacht aan zaken waarin de uitleg van wet- en regelgeving in het geding is en daarover nog geen duidelijkheid bestaat in de adviezen van de BAC of in jurisprudentie.
- Van voorleggen aan de BAC kan niet omwille van het beperken van de werkvoorraad worden afgezien, als dat vanuit het oogpunt van rechtsbescherming niet aanvaardbaar is. In dat geval ligt inzet op andere maatregelen voor de hand.

Het ligt voor de hand verder in gesprek te gaan met de BAC over de (on)mogelijkheden van het gerichter voorleggen van zaken.

v. Welke besparing levert een gerichtere inzet van de BAC op?

Duidelijk is dat afdoening van bezwaarschriften door UHT de werkvoorraad van de BAC verkleint. De impact van de voorgestelde maatregelen laat zich op voorhand niet nauwkeurig bepalen, ook al omdat bezwaarzaken nog wel aan de BAC voorgelegd kunnen worden en daarmee de omvang nog niet vast staat. Duidelijk

is wel dat de voorstellen tot meer flexibiliteit leiden als de capaciteit van UHT die van de BAC ontstijgt. Op basis van ervaringen met de voorgestelde maatregelen, in het bijzonder de eerste toets zaken, kan nauwkeuriger worden vastgesteld wat de impact is van die maatregelen.

Inherent aan het bezwaarproces met externe adviescommissie is dat er dubbelingen zitten in de inzet bij UHT en bij de BAC: medewerkers van beide dienen de zaak voor te bereiden, er wordt niet alleen naast de hoorzitting en een beschikking ook een schriftelijk verweer (UHT), en een bezwaaradvies (BAC) uitgebracht. Verder zijn bij de door de BAC belegde hoorzittingen ook medewerkers van de BAC aanwezig.

Daar staat tegenover dat er bij de zelfstandige afdoening van een bezwaar door UHT ook extra inzet nodig is, bijvoorbeeld in het kader van hoorzittingen (voorbereiding, voorzitten, verslaglegging). Bij een aangepaste instellingsregeling kan de UHT daar ervaring mee op gaan doen, in het bijzonder bij eerste toetszaken. Daarnaast doet UHT ook ervaring op met het zelfstandig afdoen van bezwaarzaken in het kader van de kindregeling.

Ministerie van Financiën

20-01-2023 bespreke

23/1 16.30

DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK
TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Toeslagen
Uitvoeringsorganisatie
Herstel Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Bezwaarproces hersteloperatie toeslagen

Datum
18 januari 2023

Notanummer
2023-0000011609

Bijlagen
geen

Aanleiding

In het stafoverleg op 13 december 2022 heeft u verzocht om een nota over de stand van zaken in het bezwaarproces van de hersteloperatie toeslagen, een plan van aanpak en een analyse van de gegrondverklaringen van bezwaren.

In de 12e Voortgangsrapportage (VGR) is aan de Kamer de toezegging gedaan dat UHT een nieuwe prognose zou vaststellen met betrekking tot het inlopen van de achterstand in het bezwaarproces. Deze toezegging is herhaald in het commissiedebat op 8 december 2022.

Het debat op 8 december jl. is aan de Kamer tevens de toezegging gedaan dat in de 13e VGR een nadere analyse wordt gegeven van gegrondverklaringen met het oog op mogelijke aanpassingen in het primaire proces.

Deze nota bevat een weergave van de stand van zaken in het bezwaarproces, een plan van aanpak en bijbehorende prognose op grond van grondige doorrekeningen. Ook wordt de analyse van de gegrondverklaringen van bezwaren besproken. In een separate nota (DGT 11615) worden u ter gezamenlijke bespreking (en gedeeltelijk ter besluitvorming) maatregelen voorgelegd die zien op een gerichtere inzet van de Bezwaarschriftenadviescommissie (BAC).

Deze nota wordt met u besproken, gezamenlijk met de hierboven genoemde nota. UHT nodigt u daarnaast van harte uit voor een werkbezoek aan het cluster Bezwaar, Beroep, Ingebrekestelling en Werkelijke Schade, voor kennismaking met de medewerkers en een nadere presentatie van alle werkzaamheden en ontwikkelingen.

inplannen

Ter bespreking

Deze nota aan u voorgelegd ter bespreking op maandag 23 januari 2023, gezamenlijk met nota DGT 11615, die separaat aan u wordt voorgelegd.

Kern

1. Plan van aanpak bezwaarproces

- UHT heeft doorgerekend wat een mogelijke versnelling en daaraan gekoppelde verwachte einddatum is voor het proces van bezwaar tegen de eerste toets, de integrale beoordeling (IB) en tegen besluiten op een

verzoek om aanvullende compensatie voor werkelijke schade (CWS-bezwaar).[1]

- Deze doorrekening kon niet eerder worden gedaan dan nadat eind 2022 de verwachte productie als gevolg van de versnelling bij IB bekend was.
- In dit scenario rondt UHT eind 2026 het laatste bezwaar af tegen genoemde besluiten.
- De gemiddelde behandeltijd per bezwaar wordt sterk teruggebracht. Dit leidt tot een significante productiestijging.
- De behandeltijden in dat scenario zijn naar de overtuiging van UHT het minimumvereiste om de kwaliteit van de besluitvorming te waarborgen.
- De verkorting van de behandeltijd wordt in 2023 gerealiseerd door intensieve sturing op productienormen, groei aan kennis en ervaring, de inzet van mediation en uitbreiding van de responsieve bezwaarbehandeling.
- Vanaf 2024 is in dit scenario een extra opschaling vereist van 130 naar 250 medewerkers. Het halen van eind 2026 als einddatum voor het bezwaarproces is afhankelijk van het welslagen van die opschaling.
- In het scenario wordt uitgegaan van de bestaande bezwaarpercentages. De instroom stijgt als gevolg van de toename van het aantal afgeronde IB's.
- Bij een gelijkblijvend bezwaarpercentage wordt ondanks de versnelling, op ieder bezwaar beslist buiten de wettelijke beslistermijn.
- UHT gaat gerichter werken aan de beperking van de instroom door verbetering van de leercirkel en verbetering van de informatievoorziening aan ouders bij de IB.
- Verlaging of verhoging van het bezwaarpercentage heeft gevolgen voor de einddatum. 1% reductie haalt die datum 1,5 maand naar voren. In genoemd scenario is nog niet gerekend met een verlaging van de instroom.
- Ook beperking van de opdracht van de BAC (minder bezwaren langs de BAC) kan versnelling bewerkstelligen.

2. Analyse gegrondverklaringen

- Een aantal gegrondverklaringen komt relatief vaak voor:
  - Toeslagrente over gemiste KOT is niet doorberekend tot de einddatum van het primaire besluit;
  - Er is een verkeerde startdatum gehanteerd voor berekening van de forfaitaire immateriële schadevergoeding;
  - Teruggevorderde toeslagrente is niet of op onjuiste wijze gecompenseerd.
- UHT gaat op een nieuwe projectmatige wijze het voorkomen van bezwaren aanpakken. Onderdeel daarvan is een aanscherping van de leercirkel om te bevorderen dat fouten in beschikkingen niet worden herhaald.

Toelichting

1. Plan van aanpak bezwaarproces

1.1. Stand van zaken

[1] De bezwaren tegen besluiten op grond van de nieuwe regelingen worden als aparte werkstroom in het navolgende buiten beschouwing gelaten.

UHT heeft 4.009 bezwaarschriften ontvangen. Hiervan hebben er 1.708 betrekking op de uitkomst van de eerste toets (waarvan 125 toekenningen en 1.583 afwijzingen), 2.170 op de integrale beoordeling en 131 op beslissingen op een verzoek om aanvullende compensatie voor werkelijke schade. De BAC heeft tot op heden 384 adviezen uitgebracht. UHT heeft 367 beslissingen op bezwaar genomen.

Ook in het afgelopen kwartaal was de instroom aan bezwaren hoger dan de uitstroom. Dat betekent dat achterstanden in het bezwaarproces verder zijn opgelopen. De behandelvolgorde in het bezwaarproces wordt steeds meer bepaald door de opvolging van rechterlijke beslistermijnen na beroepen wegens niet tijdig beslissen (BNTB).

UHT bereidt de behandeling voor van 2.500 bezwaren via mediation. UHT werkt daarnaast plannen uit om alle bezwaren op een responsieve wijze te behandelen. Dat betekent dat er in het proces steeds vaker contact is met ouder/gemachtigde zodat beter tegemoet kan worden gekomen aan de specifieke hulpvraag. Ouders en gemachtigden geven aan dat zij het persoonlijke contact positief waarderen. In het bijzonder het videobellen waarbij relevante documenten op het scherm kunnen worden gedeeld, biedt ouders een beter inzicht in hun dossier. Dat geeft ouders inzicht en vertrouwen. Het leidt ook tot intrekkingen van bezwaargronden. Mediation en responsieve bezwaarbehandeling dragen bij aan de ouderbeleving en aan de versnelling van het bezwaarproces. Betrokken medewerkers zijn de voornaamste initiators en dragers van deze verbeteringen.

Op dit moment bedraagt de gemiddelde behandeltijd aan de zijde van UHT 30 uur voor een bezwaar tegen een besluit na de eerste toets, 125 uur voor een bezwaar tegen de integrale beoordeling (IB) en 135 uur voor een bezwaar tegen een beschikking na een verzoek om aanvullende compensatie voor werkelijke schade (CWS-bezwaar). UHT beschikt op dit moment over 62fte bezwaarjuristen en heeft opschalingsruimte tot 80fte bezwaarjuristen. In de huidige situatie kan UHT maximaal 75 bezwaren per maand afronden.

1.2. Verkorting behandeltijd

UHT heeft onderzocht welke maximale verkorting van de behandeltijd van bezwaren haalbaar is met behoud van de vereiste kwaliteit van de besluiten. Daarbij is rekening gehouden met de instroom op grond van de verwachte aantallen primaire beschikkingen en de actuele bezwaarpercentages. In een ambitieus, maar haalbaar geacht scenario wordt de gemiddelde behandeltijd per IB-bezwaar teruggebracht van 125 naar 27 uur eind 2023. De gemiddelde behandeltijd per eerste-toets-bezwaar wordt teruggebracht van 30 naar 15 uur en per CWS-bezwaar van 135 naar 50 uur eind 2023.

De huidige hoge gemiddelde behandeltijden zijn te verklaren tegen de achtergrond van de ontwikkeling van het organisatieonderdeel in de tijd. Bij aanvang was onbekend met welke bezwaargronden ouders in bezwaar zouden gaan en wat de lijn zou worden in de advisering van de BAC. Ook was ongewis wat het vereiste profiel was van een bezwaarbehandelaar in de hersteloperatie. Daar komt bij dat in korte tijd een groot aantal medewerkers is gestart. Circa de helft van de huidige medewerkers is nog geen halfjaar in dienst. De productiviteit van medewerkers neemt gaandeweg toe. Al die tijd bleef de instroom hoog, waardoor de achterstanden zijn opgelopen.

De forse daling van de behandeltijd in 2023 wordt onder meer gerealiseerd door intensieve sturing op het behalen van productienormen. In het voorjaar van 2022 rijpte het inzicht dat de gemiddelde behandeltijd te hoog lag. In de zomer van 2022 is daarom een normering vastgesteld op basis van de inmiddels opgedane ervaring. UHT monitort het bezwaarproces aan de hand van steeds verfijndere managementinformatie. Op basis daarvan wordt op productie gestuurd tot op het niveau van individuele medewerkers. Dat leidt in de eerste fase ook tot enige uitstroom. De eerste effecten positieve effecten van de productiesturing zijn inmiddels zichtbaar. De behandeltijd werd lange tijd voor een belangrijk deel bepaald door de individuele kwaliteitsnorm van medewerkers. In nieuw vastgestelde algemene normen is een scherpe balans tussen kwaliteit en snelheid neergelegd. Bij de aanname, het inwerken en de opleiding van nieuwe medewerkers staan de te behalen kwaliteits- en productienormen nu centraal. Daarnaast draagt de groei aan kennis en ervaring binnen de organisatie bij aan het terugbrengen van de behandeltijd. Bezwaargronden die eerder zijn geadresseerd kunnen sneller worden afgedaan. Steeds vaker kan gebruik worden gemaakt van standaard tekstblokken. Steeds meer medewerkers zijn ingewerkt en ervaren.

Daarnaast draagt de inzet van mediation bij aan de versnelling. Ook het effect van de uitbreiding van responsieve bezwaarbehandeling is in dit scenario verdisconteerd: naar verwachting leidt verbetering van het contact met ouder/gemachtigde in de (voorfase van) het bezwaarproces ertoe dat op andere wijze aan een deel van de bezwaren wordt tegemoetgekomen dan middels het doorlopen van het gehele bezwaartraject (inclusief advisering van de BAC). Er is tijd mee gemoeid om genoemde maatregelen te implementeren en effect te laten sorteren. Daarom acht UHT het realistisch dat de genoemde verkorting van de behandeltijden niet eerder dan eind 2023 wordt behaald.

1.3. Maximale opschaling

Om een optimale versnelling van het bezwaarproces te realiseren zet UHT daarnaast in op een maximale netto opschaling (inclusief vervanging van uitstroom). Uitgangspunt is een extra opschaling van gemiddeld 9 bezwaarjuristen per 2 maanden vanaf 2024, tot een totaal van 156fte bezwaarjuristen. Het aanbod op de arbeidsmarkt is daarbij de bepalende factor. Daarnaast is een opschaling vereist naar 90fte voor de backoffice, teamleiders, podco's en VTA's. Bij het bepalen van de gewenste opschaling van de backoffice is rekening gehouden met verdere automatisering van het proces. Voor de opschaling is daling van de uitstroom van medewerkers van 3% naar 1% een randvoorwaarde. Team Bezwaar bestaat op dit moment voor circa 95% uit extern ingehuurde medewerkers. Het in dienst nemen van een gedeelte van de medewerkers heeft naar verwachting een positief effect op het behoud. Daarnaast worden andere mogelijkheden verkend, zoals het uitbreiden van detachering vanuit andere onderdelen van de Belastingdienst en overige bestuursorganen, outsourcing en uitbesteding. Beperking van de opdracht van de BAC heeft als neveneffect dat de uitvraag op de arbeidsmarkt wordt beperkt waardoor meer potentiële capaciteit voor UHT resteert.

Parallel aan de vereiste opschaling vindt een opschaling plaats van de capaciteit voor de behandeling van bezwaren tegen besluiten op grond van de nieuwe regelingen. Daar komt bij dat indien de opdracht van de BAC goeddeels

ongewijzigd blijft, een navenante opschaling bij de BAC benodigd zal zijn. Die parallelle wervingstrajecten kunnen interfereren.

De vereiste opschaling vraagt een fors bedrag aan aanvullende middelen. Die financiële ruimte is nu niet beschikbaar. De extra opschaling kan niet starten voordat de benodigde extra middelen zijn toegekend. Die extra middelen zijn meegenomen in de claim voorbereiding 2023.

1.4. Prognose

In genoemd scenario is het bezwaarproces eind 2026 gereed. Het halen van die einddatum is afhankelijk van het realiseren van de beperking van de behandeltijd, de gewenste opschaling en het beperken van het verloop. Als gevolg van de hantering van het first-in-first-out-principe (FIFO) en de voorrang die wordt verleend aan het opvolgen van rechterlijke beslistermijnen na BNTB wordt in geen enkel geval de wettelijke beslistermijn gehaald. Wegens overschrijding van die termijn kunnen ouders UHT in gebreke stellen en BNTB indienen. Potentieel verbeurt UHT dientengevolge dwangsommen.

In dit model is geen rekening gehouden met ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Uitgangspunt is daarnaast dat de CWS haar taakstelling behaalt om de doorlooptijd voor de advisering te beperken tot maximaal 6 maanden. Slaagt CWS daar niet in dan vertraagt ook de behandeling van de laatste bezwaren. In het gehanteerde scenario is het tempo van de bezwaarbehandelaar leidend: de BAC, VPD (lakken dossiers) en CAP volgen dat tempo. De lakcapaciteit is niet langer een bottleneck. Ten behoeve van de sturing wordt het gehanteerde model periodiek herijkt.

In dit scenario is daarnaast geen rekening gehouden met een mogelijke beperking van de opdracht van de BAC. Indien minder bezwaren langs de BAC gaan, kan een extra versnelling worden gerealiseerd. Indien opschaling en versnelling bij de BAC geen gelijke tred houden met die bij UHT, kan de BAC een vertragende factor worden. Ook om die reden is heroverweging van de opdracht van de BAC geboden. In een separate nota worden u maatregelen voorgelegd die zien op een gerichtere inzet van de BAC.

1.5. Beperking van de instroom

Een beperking van de instroom kan de einddatum naar voren halen. Daalt het bezwaarpercentage IB bijvoorbeeld van 16 naar 10%, dan wordt de einddatum 9 maanden eerder gehaald (september 2025). Beperking van de instroom heeft zelfstandige waarde vanuit een oogpunt van herstel. Daarnaast levert verlaging van het bezwaarpercentage een forse beperking op van de omvang van extra benodigde middelen. Een eerste inschatting is dat enkel op loonkosten in dat geval al een beperking van circa € 20 miljoen wordt gerealiseerd. Een daling van het bezwaarpercentage IB naar 10% heeft geen substantieel effect op IGS en BNTB. Een onverhoopte stijging van bijvoorbeeld 6% van bezwaarpercentage IB leidt ertoe dat het bezwaarproces in het gehanteerde scenario pas in december 2026 gereed is (+ 6 maanden).

UHT gaat gerichter werken aan beperking van de instroom in bezwaar. De leercirkel in het bezwaarproces wordt verbeterd. UHT gaat classificeren op welke gronden ouders in bezwaar gaan en op welke gronden bezwaren gegrond worden verklaard. Deze informatie wordt gedeeld met PZB'ers en beoordelaars zodat op

meer systematische wijze van bezwaren wordt geleerd.

Ontevredenheid over de informatie die ze hebben gekregen bij de IB is voor veel ouders de aanleiding om in bezwaar te gaan. UHT zet in op verbetering van de toelichting op de beoordeling in de beschikkingsbrieven en door de PZB'er. UHT blijft zich inspannen om fouten in de compensatieberekening te voorkomen. Ook richt de inzet van UHT zich op betere uitleg aan ouders van de (opbouw van) de compensatieberekening. Ouders geven in bezwaar geregeld aan dat zij de berekening niet begrijpen. UHT zet in op verbetering van de opleiding van PZB'ers, zodat zij beter in staat zijn om de compensatieberekening aan ouders uit te leggen.

2. Analyse gegrondverklaringen

In het commissiedebat op 8 december 2023 is aan de Kamer de toezegging gedaan dat in de 13e VGR een nadere analyse wordt gegeven van gegrondverklaringen met het oog op mogelijke aanpassingen bij Eerste Herstel.

Van de bezwaren is 42% gedeeltelijk gegrond, 4% gegrond, 53% ongegrond en 1% niet ontvankelijk verklaard.

Uit een inventarisatie blijkt dat gegrondverklaringen de laatste tijd relatief vaak zien op het feit dat de toeslagrente over de gemiste kinderopvangtoeslag niet is doorberekend tot de einddatum van het primaire besluit.

Daarnaast komt het relatief vaak voor dat een onjuiste startdatum is gehanteerd voor de berekening van de forfaitaire immateriële schadevergoeding in de integrale beoordeling. Als aanpassing van de startdatum leidt tot een hoger bedrag, is het bezwaar ook gegrond. Daarnaast komt het geregeld voor dat de teruggevorderde toeslagrente niet of niet op de juiste wijze is gecompenseerd.

UHT gaat op een nieuwe projectmatige wijze het voorkomen van bezwaren aanpakken. Onderdeel daarvan is een aanscherping van de leercirkel om te bevorderen dat fouten in beschikkingen worden herhaald.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Ministerie van Financiën

20-01-2023 besproken

23/1 16.30

HEDEN – T.B.V. BESPREKING MAANDAG 16:30 UUR
TER BESPREKING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directie Strategie, Recht & Beleid

Persoonsgegevens

nota

Kindregeling - signalen uitvoering

Datum
18 januari 2023

Notanummer
2022-0000296450

Bijlagen
geen

Aanleiding

Op grond van de Wet hersteloperatie toeslagen (Wht) dienen wettelijk vertegenwoordigers van minderjarige kinderen ten behoeve van de uitbetaling van de kindregeling een rekeningnummer door te geven aan UHT. Dat rekeningnummer staat bij voorkeur op naam van het minderjarige kind. In de uitvoering wordt evenwel aan kinderen in de leeftijd 12-17 gevraagd om zelf het rekeningnummer door te geven via haar of zijn DigiD; dat is niet conform de wet.[1] Het is wel in lijn met uitgangspunt van de kindregeling, namelijk dat kinderen zoveel mogelijk eigen regie hebben over het bedrag. U wordt hierbij geïnformeerd over de consequenties hiervan.

Daarnaast wordt u geïnformeerd over signalen vanuit ouders over de uitvoering en de manier waarop daar nu mee omgegaan wordt.

Ter bespreking

Wij adviseren om te besluiten de huidige werkwijze te blijven hanteren. Aanpassing van de uitvoering aan de door de wet voorgeschreven procedure vergt pauzeren van de uitvoering van de kindregeling voor meerdere maanden.

Kern

1. Uitvoering (deels) anders dan de wet
   - De gedachte achter de kindregeling is dat kinderen een steuntje in de rug krijgen. Deze tegemoetkoming is dan ook bedoeld voor de kinderen. De wens van de ouders en kinderen daarbij is om zoveel mogelijk regie te leggen bij het kind. Dit levert in de uitvoering een dilemma op bij minderjarige kinderen waarvoor een wettelijk vertegenwoordiger veelal 'de regie voert'.
   - Artikel 6.8, derde lid van de Wht stelt om die reden dat de wettelijk vertegenwoordiger van een minderjarig kind voor de uitbetaling van de kinderregeling een rekeningnummer dient door te geven. Dat rekeningnummer zou wel, bij voorkeur, op naam staan van het kind.
   - Bij het ontwerp van het uitvoeringsproces (voor finalisering van de wet) is er echter voor gekozen om aan een minderjarig kind (leeftijd 12-17) te vragen om een rekeningnummer door te geven via de eigen

[1] Vanaf 14 jaar is het DigiD persoonlijk en vertrouwelijk (ook tegenover de ouders). Voor de minderjarigen van 12 of 13 jaar kan de ouder nog samen met het kind het rekeningnummer doorgeven via het DigiD van de minderjarige.

DigiD en niet het DigiD van de wettelijk vertegenwoordiger.[2] Daarmee wijkt UHT af van de wet. UHT informeert uiteraard wel de wettelijk vertegenwoordigers vooraf middels een startbrief over de aanspraak van het kind op de kindregeling.

- De keuze voor het gebruik van het DigiD van het kind is gemaakt met de wens voor regie voor het kind in het achterhoofd.
- Aanpassing van de uitvoering aan de door de wet voorgeschreven procedure – namelijk uitsluitend de wettelijk vertegenwoordiger een rekeningnummer laten doorgeven - vergt pauzering van de uitvoering voor meerdere maanden.
- Wij stellen voor van aanpassing af te zien.
    - Een betaling op een door een kind doorgegeven rekeningnummer levert op zichzelf geen onrechtmatige betaling op. Er bestaat immers wel gewoon een recht van het kind op de tegemoetkoming.
    - De wettelijk vertegenwoordiger wordt middels de startbrief geïnformeerd dat er door UHT contact wordt opgenomen met het kind. Daarmee heeft de wettelijk vertegenwoordiger de gelegenheid om als daarvoor aanleiding bestaat met UHT contact te zoeken. Zie ook nader onder 2. Ouders ontvangen ook een kopie van de beschikking gericht aan het kind waarmee de kindregeling wordt toegekend. Daarin staat nog vermeld dat het minderjarig kind samen met de vertegenwoordiger een rekeningnummer kan doorgeven.
    - Bovendien woont 93% van de kinderen bij de gedupeerde ouder of een andere erkende ouder. Er is weinig aanleiding om te veronderstellen dat kinderen een ander rekeningnummer zouden doorgeven dan hun wettelijk vertegenwoordiger zou doen.
    - Het risico dat wordt betaald op een door het kind doorgegeven rekeningnummer dat een ander nummer is dan de vertegenwoordiger zou hebben doorgegeven én waarbij de betaling schadelijk is of kan zijn voor het kind wordt gemitigeerd. (zie onder 2.)
- De mogelijkheid bestaat om de procedurevoorschriften in de wet, met terugwerkende kracht, in overeenstemming te brengen met de praktijk. De vraag is evenwel of dit – gelet op het tijdpad van het aanvullend wetsvoorstel en het bovenstaande – in de rede ligt.
- Het ligt in de rede de Kamer hierover bij de 13 VGR te informeren.

2. Signalen van ouders n.a.v. de startbrief

- UHT schrijft kinderen in de leeftijd 12-17 jaar zelfstandig aan omdat zij rechthebbende zijn op de tegemoetkoming. Dit volgt uit de Awb en de wet herstelloperatie toeslagen. Dit geldt onverminderd de vraag wie een rekeningnummer mag doorgeven. Ouders ontvangen een kopie van die beschikking.

Waarom in de wet niet zo opnemen?

[2] Het DigiD is persoonlijk en vertrouwelijk vanaf 14 jaar. Dit betekent dat minderjarigen de mogelijkheid hebben om zonder hulp van de ouders het rekeningnummer door te geven. Voor de groep 14 tot en met 17-jarigen wordt zodoende slechts aan het kind gevraagd een rekeningnummer door te geven.

- Vanuit UHT zijn meerdere signalen binnengekomen dat er ouders zijn die niet willen dat er vanuit UHT wordt gecommuniceerd met hun kinderen. Daar kunnen verschillende redenen voor zijn:
  1. Ouders hebben de problematiek omtrent de kinderopvangtoeslagaffaire niet met hun kinderen gedeeld;
  2. Ouders zijn bang dat als er met hun kinderen wordt gecommuniceerd dat derden ook te horen krijgen dat ouder als gedupeerde is aangemerkt (bijvoorbeeld kind woont op een ander adres, bijv. bij de ex-partner of bij derden);
  3. Het kind heeft te maken met ernstige problematiek en het is niet in het belang van het kind om de tegemoetkoming aan het kind te geven.
- Wanneer zich een risico voordoet dat correspondentie met het kind of het uitbetalen van de tegemoetkoming aan het kind schadelijk kan zijn voor het kind kijken we naar de mogelijkheid van maatwerk. De signalen van ouders vragen om een belangenafweging tussen het belang van de gedupeerde ouder en dat van het minderjarige kind, waarbij het belang van minderjarige kind als rechthebbende zwaar weegt.
- Over het algemeen kan het volgende worden gesteld: wanneer de ouder een signaal afgeeft dat slechts het belang dient van de ouder, weegt het belang van de minderjarige zwaarder (bijvoorbeeld situaties 1 en 2). Wanneer de minderjarige te maken heeft met ernstige problematiek (situatie 3) zullen we – ten behoeve van het welzijn van de minderjarige – de betaling pauzeren en in gesprek met de wettelijk vertegenwoordiger. Daarbij kunnen afspraken worden gemaakt over de uiteindelijke betaling.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

A/10_01.2023
bespreke

Ministerie van Financiën

23/1 16.30

T.B.V. BESPREKING NOTA'S MAANDAG 16:30 UUR
DEPARTEMENTAAL VERTROUWELIJK
TER INFORMATIE
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Programma Ketenregie

Persoonsgegevens

nota

Rapport Ethische Analyse

Datum
18 januari 2023

Notanummer
2023-0000010694

Bijlagen
1. Herstel na de kinderopvang

Aanleiding

Voormalig Staatssecretaris van Huffelen heeft gevraagd om ook wetenschappers te laten reflecteren op de hersteloperatie. In dat kader hebben we twee hoogleraren gevraagd vanuit een ethische invalshoek naar het proces te kijken. Het rapport is hier het resultaat van. Het is rijksbeleid om gepubliceerde onderzoeken openbaar te maken. We besteden in de 13de VGR aandacht aan. Het gaat om het rapport *"Herstel na de kinderopvangtoeslagaffaire: een ethische analyse"* geschreven door Rutger Claassen & Ingrid Robeyns

Kernpunten

- In de analyse wordt de reflectie op de hersteloperatie gegeven doormiddel van onderstaande drie waarden.
  1. Individuele waarden
  2. Publieke waarden
  3. Proceswaarden
- Onder deze drie waarden hangen acht aanbevelingen.
- Deze nota bevat een samenvatting van de drie waarden en de aanbevelingen. We hebben in deze nota opgenomen hoe we een aantal aanbevelingen nu al koppelen aan onze processen en acties en welke mogelijkheden we voor de toekomst zien.
- Het rapport (bijlage 1) bevat een samenvatting op pagina 3 en 4.

Toelichting

VGR

De volgende tekst (cursief) is in de VGR opgenomen in de inleiding van hoofdstuk twee.

Bij aanvang van de hersteloperatie is een onderzoek uitgevoerd door ethici van de universiteit Utrecht om te reflecteren op de hersteloperatie. Het rapport verschijnt één deze dagen en geeft aanbevelingen op basis van 3 waarden. Bij individuele waarden richten de aanbevelingen zich op zowel spoedige en royale afhandeling van de daadwerkelijk schade als om meebeslisbevoegdheid van ouders, persoonlijk contact en oog voor morele waarden. Publieke waarden hebben betrekking op de samenleving, die zelf medeverantwoordelijk is. Hoe*

maatschappelijke heling er uit moet zien is aan de getroffenen zelf. Maatschappelijke heling betekent dus ook: zelfbezinning organiseren van de maatschappij op zichzelf. De aanbeveling ten aanzien van publieke waarden is: organiseer een door de ouders ondersteunde symbolische vorm om maatschappelijke heling tot stand te brengen. De aanbevelingen rond proceswaarden gaan over empathie, reflectievermogen, ervaringskennis in de operatie en lerend vermogen. Het rapport onderstreept het belang van aandacht voor emotioneel herstel en daarin de focus op contact en erkenning.

*Het publiceren van het rapport stemmen we met de ethici af met het verschijnen van de VGR.

Individuele waarden

Aanbeveling 1. Zorg voor een spoedige en royale afhandeling van de daadwerkelijk schade.

Actie:

- Het advies uit het rapport is om de VSO route die door ouders zelf is uitgekozen als kansrijk als optie aan te bieden naast de bestaande route.
- Vanuit Emotioneel Herstel wordt meegewerkt aan de praktijkproef van de VSO route met de argumenten vanuit dit rapport. Hierbij staat het in contact blijven met de ouder tijdens het vso-proces centraal.
- Op basis van de inmiddels geleerde lessen en de aanbevelingen in het rapport stellen we voor om bij nog uit te voeren projecten zoals de opschaling van de VSO ouders te betrekken in het denkproces.

Aanbeveling 2. Geef (een vertegenwoordiging van) ouders een medebeslissende stem in de organisatie van het herstelproces.

Actie:

- Vanaf de start van de hersteloperatie heeft het ouderpanel als vertegenwoordiging meegedacht met de hersteloperatie.
- In het kader van de herijking hebben we met bijna duizend ouders gesproken over hun ideeën voor verbetering. Ook wordt er met kinderen en jongeren gesproken.
- Inmiddels zijn we met de VNG een werkgroep gestart om de vier lijnen (doen, informeren, adviseren en signaleren) in gezamenlijkheid verder uit te werken zodat we hun stemgeluid breed in de hersteloperatie meenemen.
- Vanaf januari breidt de werkgroep uit met ook een vertegenwoordig van J&V, SZW en UHT. Door dit in gezamenlijkheid aan te pakken creëren we een eenduidige en herkenbare werkwijze.
- We zijn bezig met het opzetten van een research community waarin ouders op structurele wijze betrokken en gehoord worden.

Aanbeveling 3. Organiseer een proces van ontmoeting van mens tot mens, waarin erkenning van het leed centraal staat.

Actie:

- Vanaf de start van de hersteloperatie zijn we met ouders in gesprek. Het eerste gesprek vond plaats in de broodfabriek. Daarnaast zijn we met de verschillende groeperingen in gesprek gegaan zoals: Mars met de moeders, LotgenotenKota, De Zolderkamer enz. enz.
- In november zijn we gestart met het bellen van vijfentwintig ouders die bij ons bekend zijn. In het telefonisch contact met deze ouders geven we ruimte voor de emoties van de ouders, komt er begrip voor elkaars perspectief en formuleren we een gezamenlijke toekomst (pagina 19 van het rapport) Hoewel het rapport spreekt over fysieke ontmoetingen met een brede vertegenwoordiging van de overheid merken we dat de eerste resultaten van de belcampagne zeer hoopvol zijn. In het verdere traject zullen we de aanbeveling meenemen en onderzoeken in hoeverre telefonisch dezelfde resultaten te behalen zijn.
- Het voorstel vanuit de analyse om ontmoetingen te organiseren valt op dit moment nog niet binnen het programmaplan. Wel staan er voor 2023 events op de planning. Bij de verdere uitwerking van de events is het mogelijk om de aanbeveling uit de analyse mee te nemen.
- Ook zien we een mogelijkheid om deze aanbeveling te koppelen aan nationaal herstel. Door bijvoorbeeld sessies te organiseren om in gezamenlijkheid een symbolische vorm van maatschappelijke heling te ontwikkelen. We zouden hier graag nog over in gesprek gaan.

Aanbeveling 4. Houd bij de communicatie rekening met het effect op alle morele waarden.

Actie:

- De communicatie moet persoonlijker en meer empathisch.
- Heldere communicatie is van belang: duidelijk zijn in wat je kan, maar ook wat de grenzen zijn.
- We hebben een communicatieadviseur toegevoegd aan team emotioneel herstel.
- We lezen mee op brieven die vanuit UHT verstuurd worden naar de ouders.
- Alle teksten op de verschillende websites en folders zijn opnieuw bekeken en herschreven naar begrijpelijk Nederlands.
- Contacten met oudervertegenwoordigingen geïntensiveerd en gestructureerd.
- Oudervertegenwoordigingen worden actief om advies gevraagd bij nieuwe en/of gewijzigde communicatie over de hersteloperatie.
- Er wordt regie gevoerd op en samengewerkt in alle communicatie vanuit de stakeholders zoals SBN en VNG.

2. Publieke waarden

<u>Aanbeveling 5.</u> Organiseer een door de ouders ondersteunde symbolische vorm om maatschappelijke heling tot stand te brengen.

Actie:

- Vanuit de herijking zijn er een aantal ideeën opgedaan o.a. een monument, herdenkingsmunt en toneelstuk.
- We zoeken contact met het Belasting- en Douanemuseum om aandacht te besteden aan de toeslagenaffaire.

- We ondersteunen (lokale) initiatieven van ouders die kunnen bijdragen aan emotioneel herstel. Zie nota ouderinitiatieven
- Vanaf 2023 willen we meer vorm geven aan nationaal en collectief emotioneel herstel. Eerder kregen we terug dat ouders, kinderen en jongeren hier nog niet op zaten te wachten mede doordat de kindregeling nog niet uitbetaald is. Het is daarom belangrijk om alvorens grootschalig aan de slag te gaan hiermee eerst de ouders, kinderen en jongeren te bevragen naar hun behoeften.

3. Proceswaarden

Aanbeveling 6. Bevorder het empathisch vermogen en het gebruik van ervaringskennis binnen de organisatie.

Actie:

- Hiervoor geldt dat we door het uitwerken van de vier lijnen (nota ouderparticipatie). Hier wordt ook ingegaan op het borgen van ervaringskennis binnen de hersteloperatie.

Aanbeveling 7. Bevorder het ethische reflectievermogen binnen de organisatie.

Actie:

- We hebben contact gelegd met het programma Dialoog en Ethiek om zo alle lessons learned en input samen te brengen in gezamenlijke leersessies en trainingen. Dus wat zien we in de praktijk, wat kunnen we beter doen. Onder begeleiding van het programma Dialoog en Ethiek de vraag stellen: Wat zegt dit over ons empathisch en ethisch handelen en hoe worden we daar beter in?

Aanbeveling 8. Creëer een duidelijke zichtbare erfenis van geleerde lessen voor de omgang van de overheid met burgers.

Actie:

- Alle activiteiten die we methodisch ondernemen met en voor gedupeerde ouders en de professionals en organisaties die daarbij betrokken zijn, beschouwen we tevens als grondstof om van te leren. Natuurlijk is het primaire doel om ernstig gedupeerde ouders te helpen hun herstel vorm te geven en het begin van vertrouwen in de overheid te herstellen. Dit gaan we doen door middel van het aanbieden van leersessies binnen verschillende onderdelen van de organisatie. Dit wordt vormgegeven binnen het project lerend vermogen dat valt binnen team emotioneel herstel.
- We willen het lerend vermogen bevorderen onder andere door sessies met IPW te organiseren. Welke patronen zien we en hoe kunnen we met elkaar reflecteren op de regelingen en de uitvoering. De eerste sessie vind op 25 januari 2023 voor de stuurgroep aanpak Hersteloperatie KOT sociaal domein. Soortgelijke sessie zullen we ook aan andere teams binnen de hersteloperatie bieden.
- Ook zal er ingezet worden op een langlopend onderzoek om na te gaan welke lessen we kunnen trekken uit de toeslagenaffaire en de hersteloperatie voor het overheidshandelen op andere (beleids)terreinen.

Communicatie
Er worden afspraken gemaakt met communicatie rondom publicatie van dit rapport.

Politiek/bestuurlijke context
N.v.t.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Informatie over de belcampagne met een kleine groep ouders. De belcampagne is nog niet afgerond en vanwege de dynamiek onder de verschillende ouders en het kwetsbare relationele proces achter de gesprekken niet openbaar maken. Zodra de belcampagne is afgerond zullen we samen met communicatie naar buiten toe hierover informeren.